

PHÁT TRIỂN CÁC LOẠI HÌNH DU LỊCH HIỆN ĐẠI Ở VIỆT NAM

GS.TS Nguyễn Văn Đính
Trường Đại học Hà Tĩnh

Tóm tắt: *Nhu cầu du lịch của con người ngày càng phát triển, đòi hỏi không chỉ có các loại hình du lịch truyền thống mà còn cả các loại hình du lịch mới, hiện đại, phong phú và đa dạng. Ngành du lịch Việt Nam phải đáp ứng nhu cầu này của du khách trên cơ sở khai thác các tài nguyên du lịch đa dạng của đất nước.*

Nội dung bài viết đề cập đến những vấn đề sau: loại hình du lịch hiện đại, xu hướng phát triển du lịch thế giới, các loại hình du lịch hiện đại mà Việt Nam có thể có thể phát triển để đáp ứng nhu cầu của du khách và một số vấn đề cần phải giải quyết để phát triển các loại hình du lịch hiện đại ở Việt Nam.

Từ khóa: *xu hướng, du lịch, truyền thống, hiện đại, mạo hiểm, đồng quê, thể giới, Việt Nam*

Du lịch truyền thống, du lịch hiện đại.

Xuất phát từ các mục đích khác nhau, các góc độ nghiên cứu khác nhau, mỗi người có một cách hiểu khác nhau về du lịch. Do vậy cũng có nhiều định nghĩa khác nhau về du lịch.

Dưới cách nhìn của Guer Freuler thì “ Du lịch với ý nghĩa hiện đại của từ này là một hiện tượng của thời đại chúng ta, dựa trên sự tăng trưởng về nhu cầu khôi phục sức khỏe và sự thay đổi môi trường xung quanh, dựa vào sự phát sinh, phát triển tình cảm đối với vẻ đẹp thiên nhiên”.

“ Du lịch là một hiện tượng của thời đại chúng ta”. Theo chúng tôi, điều đó là hoàn toàn đúng. Vậy thì, có phải tất cả các loại hình du lịch đang tồn tại hiện nay là loại hình du lịch hiện đại hay chỉ có các loại hình du lịch mới xuất hiện những năm gần đây mới được gọi là loại hình du lịch hiện đại? Tại sao lại đặt vấn đề như vậy? Bởi vì chủ đề hội thảo của chúng ta là “ Các loại hình du lịch hiện đại”.

Chúng ta đều biết rằng, theo quá trình hình thành và phát triển của du lịch, có những loại hình du lịch xuất hiện đã lâu đời như du lịch hành hương, du lịch tham quan, nghỉ dưỡng, tắm biển....Chúng ta vẫn gọi đó là những loại hình du lịch truyền thống. Những năm gần đây, cùng với sự phát triển kinh tế- xã hội, nhu cầu du lịch của con người cũng ngày càng phát triển. Do đó các loại hình du lịch mới cũng ra đời như du lịch mạo hiểm (lặn biển, leo núi, nhảy dù, chèo thuyền vượt thác, nhảy dù...), du lịch Mice (sự kiện, hội nghị, hội thảo), du lịch chữa bệnh, chèo thuyền trên vịnh, lướt ván , lướt sóng, du lịch đồng quê, du lịch sinh thái, du lịch thiện nguyện, home stay, team building, du lịch cá nhân hoặc gia đình bằng phương tiện hiện đại như máy bay, ô tô phòng ngủ gia đình (khách sạn di động)v.v.

Thực tế, có những loại hình du lịch là sự kết hợp cả du lịch truyền thống và loại hình du lịch mới ra đời, như nghỉ biển, tắm biển kết hợp lặn biển, lướt sóng, lướt ván, dù lượn trên biển hoặc du lịch nghỉ dưỡng kết hợp chữa bệnh, du lịch tôn giáo kết hợp hoạt động thiện nguyện...

Từ cách nhìn nhận như trên, chúng tôi cho rằng các loại hình du lịch hiện đại là các loại hình du lịch thỏa mãn nhu cầu của khách du lịch hiện tại và tương lai, nó là những loại hình du lịch mới hoàn toàn hoặc là sự kết hợp của cả hai loại hình du lịch truyền thống và loại hình du lịch mới. Với quan niệm như vậy, có thể nói rằng các loại hình du lịch hiện đại là rất phong phú và đa dạng.

Xu hướng du lịch thế giới.

Trên phạm vi thế giới, mặc dù nền kinh tế của nhiều nước đang rơi vào tình trạng khủng hoảng, chính trị và an ninh bất ổn, nhưng nhu cầu du lịch vẫn tăng lên đáng kể. Theo dự báo của UNWTO (Tổ chức du lịch thế giới), thì năm 2020 tổng lượt khách du lịch là 1,4 tỷ, đến năm 2030 là 1,8 tỷ. Nhu cầu tiêu dùng du lịch phát triển theo các xu hướng sau:

1-*Xu hướng thứ nhất:* Nhu cầu về các loại hình và sản phẩm du lịch sẽ có sự thay đổi theo hướng chuyển từ tiêu dùng sản phẩm theo kiểu truyền thống thông thường như thăm viếng, tham quan, nghỉ biển...sang kiểu lựa chọn chương trình du lịch có sự kết hợp các loại hình du lịch mới. Ví dụ: du lịch nghỉ biển kết hợp với lặn biển, lướt sóng, lượn dù, ; du lịch nghỉ dưỡng kết hợp chữa bệnh, hội nghị, hội thảo; du lịch nghỉ ngơi, tham quan di tích lịch sử kết hợp trải nghiệm công việc đồng quê...

2- *Xu hướng thứ hai:* Khách du lịch chọn các loại hình du lịch mang tính chất thân thiện với môi trường như du lịch sinh thái, du lịch đồng quê- người dân thành phố đi về những vùng nông thôn, vùng núi có phong cảnh đẹp rời khỏi những đô thị ồn ào, náo nhiệt.

3- *Xu hướng thứ ba:* Khách du lịch lựa chọn những loại hình du lịch nghỉ ngơi, tiêu dùng các dịch vụ phục vụ sức khỏe và làm đẹp. Chẳng hạn: đi du lịch kết hợp chữa bệnh, chơi thể thao như tennis, chơi golf, bơi lội, tắm nước nóng, nước khoáng, ngâm thuốc bắc, massage, tập yoga...

4- *Xu hướng thứ tư:* Khách du lịch lựa chọn các loại hình du lịch độc đáo, mạo hiểm (thường là khách du lịch trẻ tuổi) như leo núi, vượt thác, nhảy dù, xe đạp địa hình, moto, đua thuyền, thám hiểm hang động, đi bộ trong rừng...

5- *Xu hướng thứ năm:* Khách du lịch lựa chọn tour du lịch tự thiết kế mà không đi theo tour du lịch trọn gói định sẵn. Ví dụ: du lịch home stay, du lịch team building...Điều này thể hiện tâm lý muốn tự do thoải mái trong chuyến du lịch của từng nhóm người thân quen, không lệ thuộc, không bị chi phối bởi Công ty du lịch

6- *Xu hướng thứ sáu:* Khách du lịch lựa chọn các sản phẩm du lịch có chất lượng phục vụ cao, chi tiêu nhiều tiền với phương tiện công nghệ hiện đại từ đặt tour qua mạng đến phương tiện vận chuyển , lưu trú...hiện đại, dịch vụ hoàn hảo. Ví dụ: Du lịch tham quan phong cảnh bằng máy bay, tàu thủy, tàu lượn, ăn, ngủ tại các khách sạn cao cấp...Theo Tổ chức Du lịch thế giới (UNWTO) thì giao dịch bán hàng qua mạng đối với loại hình du lịch này trên toàn thế giới năm 2012 đạt 524 tỷ USD, tốc độ tăng trưởng 8,4%, dự báo sẽ tăng trưởng 9,5%- 10% trong giai đoạn 5 năm tới.

Phát triển du lịch hiện đại ở Việt Nam.

Thực tế, những loại hình du lịch phổ biến nhất ở nước ta hiện nay vẫn chỉ là những loại hình du lịch truyền thống như du lịch tham quan, nghỉ dưỡng, thăm viếng đền, chùa, lễ hội...Hơn nữa, sản phẩm du lịch của các địa phương ít có sự khác biệt mà còn na ná nhau. Chính vì vậy mà sản phẩm du lịch của chúng ta còn chưa thật phong phú, đa dạng và chưa có sự hấp dẫn cao đối với du khách, nhất là du khách nước ngoài.

Việt Nam chúng ta có nguồn tài nguyên du lịch phong phú, đa dạng, có nhiều di tích danh thắng nổi tiếng trong nước và thế giới. Với hơn 320.000km² đất liền, địa hình nước ta bao gồm cả đồng bằng, trung du, miền núi, bờ biển dài hơn 3260 km, biển nước ta có nhiều vùng vịnh, bãi tắm đẹp và hàng nghìn hòn đảo lớn, nhỏ. Chúng ta lại có gần 100 triệu dân với 54 dân tộc anh em có truyền thống lịch sử lâu đời, nền văn hóa đậm đà bản sắc dân tộc...Tất cả những yếu tố đó tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển du lịch.

Nắm bắt xu hướng du lịch thế giới, nhìn nhận sự phát triển cũng như tiềm năng của du lịch Việt Nam, hiện nay và thời gian tới chúng ta có thể và cần phải phát triển một số loại hình du lịch hiện đại sau:

1- *Du lịch nghỉ biển kết hợp với tham quan*, ngắm cảnh, chèo thuyền, du thuyền trên vịnh, lặn biển, lướt ván... ở vịnh Hạ Long, biển Đà Nẵng, Nha Trang, Vũng Tàu, Phú Quốc, Côn Đảo, Cù Lao Chàm...

2- *Du lịch mạo hiểm* như: Đi bộ (travelling), leo núi (hiking), nhảy dù, dù lượn, chèo thuyền vượt thác, thám hiểm hang động... Các loại hình du lịch này có thể phát triển ở vùng núi Tây Bắc, Đông-Bắc, Miền Trung-Tây Nguyên. Các tuyến đường như đường số 4 từ Cao Bằng- Hà Giang, tuyến đường Hà Giang- Đồng Văn, Bắc Quang- Hoàng Xu Phi- Xín Mần, tuyến đường vòng cung Tây Bắc Hòa Bình- Sơn La- Điện Biên, Lai Châu- SaPa- Thị xã Lào Cai- Bắc Hà hoặc tuyến đường Đà Nẵng- Kon Tum, Đà Lạt- Phan Rang, đèo Prenn là những tuyến đường thích hợp cho việc tổ chức các tour du lịch ô tô, mô tô, xe đạp. Đỉnh Phanxipang, Mã Pí Lèng (Mèo Vạc, Hà Giang), dãy Lang Biang (Đà Lạt), Yên Tử (Quảng Ninh), đỉnh Bạch Mã (Thừa Thiên Huế), hòn Phụ Tử (Hà Tiên, Kiên Giang)... là những nơi rất thích hợp cho du lịch leo núi. Việt Nam chúng ta cũng có nhiều thác nước đẹp, hùng vĩ mà ở đó có thể tổ chức loại hình du lịch vượt thác mạo hiểm như thác Đầu Đẳng (hồ Ba Bể, thác Dray Sap, Dray Nu, thác Đambri ở Tây Nguyên, thác Bản Giốc (Cao Bằng) và nhiều thác nước ở nơi khác. Vùng núi Tây Bắc, Đông Bắc và Miền Trung có nhiều hang động nổi tiếng như hệ thống hang động ở Vịnh Hạ Long, ở tỉnh Quảng Bình mà nổi tiếng là Động Phong Nha, hang Sơn Đoòng là những địa điểm tuyệt vời cho việc tổ chức loại hình du lịch thám hiểm hang động.

3- *Du lịch nghỉ dưỡng, sinh thái, du lịch cộng đồng, lễ hội, home stay...*: Những địa danh nổi tiếng như Tam Đảo, Ba Vì, Sa Pa, Đà Lạt, , những vùng quê trù phú ở Đồng bằng Sông Hồng, Đồng bằng Sông Cửu Long, ngoại thành các thành phố lớn là những nơi có thể tổ chức các loại hình du lịch này. Ví dụ: du lịch cộng đồng, nghỉ dưỡng, home stay ở Sa Pa, Đà Lạt, thôn quê Nam Bộ, lễ hội hoa ban ở Tây Bắc, lễ hội hoa Đà Lạt, đua Ghe Ngo ở Nam Bộ... Đây là những loại hình du lịch hiện nay đang phát triển và được khách du lịch trong và ngoài nước ưa chuộng.

4- *Du lịch chữa bệnh*: Chữa bệnh theo phương pháp cổ truyền Việt Nam, tắm nước nóng, nước khoáng, ngâm thuốc bắc, tắm bùn, massage. Những vùng có điều kiện thuận lợi để phát triển loại hình du lịch này là vùng rừng núi Tây Bắc, Đông Bắc, Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Ngãi, Bà Rịa- Vũng Tàu...

5- *Du lịch Mice* là loại hình du lịch hiện đại có thể và cần phải phát triển. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế, Việt Nam đang là thị trường thu hút mạnh nguồn đầu tư nước ngoài, uy tín của Việt Nam ngày càng được nâng cao trên thế giới, kinh tế phát triển, chính trị- xã hội ổn định, an ninh đảm bảo. Hơn nữa Việt Nam có cảnh quan thiên nhiên tươi đẹp, con người thân thiện. Tất cả những yếu tố đó cho phép chúng ta có thể phát triển loại hình du lịch Mice. Các thành phố lớn như Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Huế, Nha Trang, Cần Thơ và một số thành phố khác là những nơi có thể trở thành Trung tâm Hội nghị, hội thảo quốc gia và quốc tế.

Trên đây chỉ nêu một số loại hình du lịch hiện đại Việt Nam có thể và cần phát triển. Tuy nhiên, không chỉ vậy, chúng ta có thể phát triển nhiều loại hình du lịch hơn nữa.

Những vấn đề cần giải quyết

Để phát triển các loại hình du lịch nói chung và du lịch hiện đại nói riêng, cần giải quyết một số vấn đề sau:

Thứ nhất: Trong qui hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam cũng như qui hoạch du lịch từng địa phương cần thống kê và nêu bật các tài nguyên du lịch có thể phát triển các loại hình du lịch hiện đại. Đồng thời phải xây dựng kế hoạch cụ thể phát triển các loại hình du lịch này.

Thứ hai: Có kế hoạch xây dựng cơ sở hạ tầng ở từng vùng, từng nơi có tài nguyên du lịch để khách du lịch có thể tiếp cận điểm du lịch như đường sá, cầu cống, công trình vệ sinh-y tế, điện, nước, phương tiện lưu trú, ăn uống, thông tin liên lạc, an ninh... Đồng thời phải chuẩn bị các điều kiện về phương tiện kỹ thuật phục vụ trực tiếp cho các loại hình du lịch này như thuyền, bè, ca nô, xe máy, xe đạp, ô tô, dù, đồ lặn, phương tiện leo núi và các phương tiện phục vụ khác.

Việc chuẩn bị cơ sở vật chất- kỹ thuật này cần phải có sự kết hợp đầu tư của cả nhà nước trung ương, địa phương, của các công ty du lịch, cộng đồng dân cư và của chính khách du lịch.

Thứ ba: Xây dựng và tổ chức thực hiện các tour du lịch. Đây là công việc rất quan trọng, đòi hỏi phải khảo sát kỹ lưỡng, chuẩn bị chu đáo. Người đảm nhiệm chính công việc này là các công ty du lịch, có sự hỗ trợ của chính quyền và cộng đồng dân cư. Nếu tổ chức thực hiện các tour du lịch này không tốt thì có thể xảy ra nhiều điều đáng tiếc, nhất là đối với các loại hình du lịch mạo hiểm.

Thứ tư: Chuẩn bị đội ngũ quản lý, điều hành và hướng dẫn viên có trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cao. Đây là điều mà các công ty du lịch của ta còn yếu. Do vậy, những năm vừa qua chúng ta chưa phát triển được tốt các loại hình du lịch này. Thực tế chỉ mới một số công ty du lịch lớn như Công ty du lịch Việt Nam tại Hà Nội, Saigontourist, Fiditour, Lữ Việt, Thế hệ trẻ, Hồng Bàng... Việc đào tạo nhân lực này chủ yếu phải do các công ty du lịch đảm nhiệm và phải có sự hỗ trợ của Tổng cục Du lịch. Theo chúng tôi, việc huấn luyện kỹ năng, chuyên môn nghiệp vụ này, đặc biệt cho hướng dẫn viên có thể do huấn luyện viên có kinh nghiệm trong nước hoặc thuê nước ngoài khi chúng ta chưa có điều kiện.

Thứ năm: Đẩy mạnh hơn nữa công tác xúc tiến, quảng bá. Tổng cục Du lịch cần đẩy mạnh hơn nữa các chiến dịch xúc tiến, quảng bá về du lịch Việt Nam nói chung và du lịch hiện đại nói riêng trên thị trường, đặc biệt là thị trường quốc tế, tham gia các hội chợ, hội nghị, hội thảo quốc tế, tổ chức các đoàn FAMTRIP cho các hãng Lữ hành, nhà báo trong và ngoài nước để tuyên truyền, xuất bản các ấn phẩm tuyên truyền, quảng cáo. Tổng cục Du lịch cũng cần hỗ trợ các doanh nghiệp lữ hành chào bán các chương trình du lịch ra thị trường thế giới, tạo điều kiện về cơ chế, chính sách và hỗ trợ các doanh nghiệp lữ hành để mở rộng quan hệ với các tổ chức, doanh nghiệp du lịch quốc tế.

Kết luận.

Mục tiêu tổng quát mà chiến lược phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020 và tầm nhìn đến năm 2030 đã nêu: “Đến năm 2020 du lịch cơ bản trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, có tính chuyên nghiệp với hệ thống cơ sở vật chất- kỹ thuật đồng bộ, hiện đại; sản phẩm du lịch có chất lượng cao, đa dạng, có thương hiệu, mang đậm bản sắc văn hoá dân tộc, cạnh tranh được với các nước trong khu vực và thế giới. Đến năm 2030 Việt Nam trở thành quốc gia có ngành du lịch phát triển”. Đồng thời đạt các chỉ tiêu phát triển: năm 2020 thu hút 10,5 triệu lượt khách du lịch quốc tế, 47,5 triệu lượt khách nội địa, đạt doanh thu 18,5 tỷ USD ; đến năm 2030 thu hút 18 triệu lượt khách quốc tế, 71 triệu lượt khách nội địa, đạt doanh thu 35,2 tỷ USD.

Để đạt được mục tiêu trên, ngành du lịch Việt Nam phải phấn đấu vượt bậc, vượt qua nhiều khó khăn, thách thức, đồng thời phải thực hiện nhiều giải pháp đồng bộ

nhằm khai thác có hiệu quả tiềm năng du lịch của đất nước, phát triển phong phú, đa dạng các loại hình du lịch, nhất là các loại hình du lịch mới, hiện đại để thoả mãn nhu cầu ngày càng cao của du khách trong nước và quốc tế.

Ngày 01- 4- 2016

Tài liệu tham khảo:

- 1- Thủ tướng Chính phủ: QĐ số 201/QĐ-TTg ngày 22/1/2013: Quyết định phê duyệt “ Qui hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”
- 2- Tổng cục Du lịch- Vietnamtourism, trang tin tức- sự kiện: “ Xu hướng phát triển của du lịch thế giới và khu vực tác động đến du lịch Việt Nam”, ngày 06/3/2013.
- 3- Nhân dân cuối tuần- Trang tin điện tử: “ Du lịch cần hướng tới những loại hình du lịch độc đáo”, ngày 22/11/2013.
- 4- Vietrade- Trang tin điện tử: “Tình hình và xu hướng phát triển du lịch thế giới”, ngày 25/10/2014.
- 5- ViệtBáo.vn: “Du lịch chữa bệnh: xu hướng thời hiện đại”, ngày 22/12/2007.
- 6- VietBáo.vn: “Du lịch mạo hiểm Việt Nam, nhiều tiềm năng chưa khai thác”, ngày 28/4/2004.
- 7- Express- trang tin điện tử: “Việt Nam có nhiều thuận lợi để phát triển du lịch Mice”, ngày 23/6/2014.
- 8- Saigonact- trang tin điện tử: “ Các loại hình du lịch Việt Nam trong bối cảnh toàn cầu hoá và địa phương hoá du lịch”, ngày 7/1/2015.
- 9- Tổng Công ty du lịch Hà Nội- trang tin điện tử: “Mười xu hướng phát triển của ngành du lịch thế giới 2014”, ngày 4/10/2013.
- 10- Saigontourist- “du lịchTET.com”: “Du lịch mạo hiểm ở Việt Nam- Tiềm năng và định hướng phát triển”
- 11- Hà nội mới- online: “ Mỏ vàng” du lịch mạo hiểm ở Việt Nam: làm gì để khai thác?”, ngày 15/11/2014.
- 12- Bùi Thị Hải Yến, 2012, Du lịch cộng đồng, NXB Giáo dục.